

Tojiyeva Anora Baxtiyorovna

Sh.Rashidov nomidagi

SamDU 1-kurs doktoranti

Bizga ma'lumki, lingvistik kompetensiya - yangi til vositalarini o'zlashtirish mantiqiy, imlo, leksik, grammatik) asosiy maktab uchun tanlangan muloqotning mavzulari, sohalari va vaziyatlariga muvofiq; o'rganilayotgan tilning lingvistik hodisalari, o'rganilayotgan tillarda fikrni ifodalashning turli usullari haqidagi bilimlarni o'zlashtirish mahorati sanaladi.

Til har bir xalq madaniyatining tarkibiy qismidir, shuning uchun xorijiy til darslarida lingvistik vositalar orqali aks ettirilgan umuminsoniy dunyoqarash va qadriyatlar ana shu til vositasida ifodalanadi.

Ilmiy-texnika taraqqiyoti, axborot texnologiyalarining rivojlanishi, mamlakatlar o'rtasidagi aloqalarning rivojlanishi va mustahkamlanishi, chet elda ta'lim olish imkoniyati xorijiy tillarga bo'lgan qiziqishning ortishiga kuchli turtki bo'lib xizmat qildi. Ingliz tilini o'rgatishda til hodisalarini tizim va munosabatlarda ko'rib chiqishga, iloji bo'lsa, o'zbek tilining boshqa tillar bilan munosabatlaridagi tarkibiy xususiyatlarini aniqlashga intilish kerak

Chet tillarini bilish bugungi globallashgan dunyoda o'quvchilarni shaxs sifatida shakllanishida katta ahamiyat kasb etadi. Chet tillarini o'rganish asnosida o'quvchilarda umuminsoniy qadriyatlar, atrofni va jamiyatni tahlil qilish ko'nikmasi, raqobatlasha olishga ishonch, madaniyatlar va an'analarga hurmat hissi, ijodkorlik, yaratuvchanlik va muammoli vaziyatlarda o'ziga ishonch hamda o'z yurti, xalqi va tarixi bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantiradi. Shu sababli, yurtimiz ta'lim tizimi g'arb va sharq tillarining o'qitilishiga alohida e'tibor qaratib kelmoqda.

Zamonaviy maktabda ta'lim strategiyasi o'zgarib bormoqda, yangi standartlar ishlab chiqilmoqda va odatiy o'qitish taktikasi qayta ko'rib chiqilmoqda.

Zamonaviy maktablarning gumanitar, xususan, lingvistik ta'limga e'tibori ortib bormoqda.

O'quvchilarga ikki yoki undan ortiq chet tilini o'rgatadigan ixtisoslashtirilgan

maktablar tobora ko'payib bormoqda. Maktab ta'lim tizimida fanlararo aloqadorlikka tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda, yaxlit darslar amaliyotga kiritilmoqda.

Fanlararo aloqalar va tillarni taqqoslash muammosi F.I. Buslaev, L.S. Barxudarov, A.I. Boduen de Kurtene, N.I. Grech, A.A. Leontyev, L.I. Polivanov, I.I. Sreznevskiy, N.N. Ushakov, K.D. Ushinskiy, F.F. Fortunatov, V.P. Sheremetevskiy, L.V. Shcherba kabi qomusiy olimlar shuningdek, ko'plab zamonaviy tadqiqotchilar: G.G. Gorodilova, M.B.Uspenskiy, G.I. Bogin, I.E. Abdrahmonova, N.M. Shanskiy, M.N. Vezerova, L.A. Shvetsova. Ushbu tadqiqotchilar boshqa tilni o'zlashtirishda ona tilidan faol foydalanish yaxshiroq yordam beradi, deb hisoblashgan. N.N. Ushakov shunday deb yozgan edi: "... fanlararo aloqalar bilimlarning chuqurligi va mustahkamligiga, ularni qo'llashning moslashuvchanligiga hissa qo'shadi, o'quvchilarning aqliy ufqlarini kengaytiradi, barqaror kognitiv qiziqishni rivojlantiradi.

O'quvchilarning lingvistik rivojlanishining vositasi sifatida tillararo taqqoslashlardan foydalanish dolzarb uslubiy vazifadir. Tillararo taqqoslashlardan foydalanishga urinishlar uzoq vaqtdan beri amalga oshirilgan va zamonaviy maktab chet tili darslarida bunday taqqoslashlardan albatta, foydalanilib kelinmoqda bor, ammo bu yondashuvning nazariy asoslari hali to'liq o'rganilib chiqilmagan. Shuning uchun dissertatsiya tadqiqotining maqsadi turli fanlar ma'lumotlari, shuningdek, tajriba-sinov mashg'ulotlarga asoslanib, o'quvchilarning lingvistik rivojlanishining vositasi sifatida tillararo taqqoslashlardan foydalanishning nazariy asoslangan va tajriba-sinovdan o'tgan metodologiyasini ishlab chiqishdan, uni o'quv jarayoniga va maktab darsliklariga tatbiq etish shakllarini ilmiy asoslab berish, umumta'lim maktablarida samarali qo'llanilishini ko'rsatishni asosiy maqsad qilib olgan.

Ona tili va chet tillarini o'qitishda fanlararo aloqalar g'oyasini ko'plab taniqli olimlar, xususan F.I. Buslaev, A.I. Boduen de Kurtene, N.I. Grech, N. Kuhlman, F. Paulson, L.I. Polivanov, I.I. Sreznevskiy, F.F. Fortunatov, V.P. Sheremetevskiy, L.V. Shcherbalarning tadqiqotlarini keltrishimiz mumkin.

So'nggi yillarda fanlarni o'zaro uyg'un holda o'qitish metodikasidagi muammolarga tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Masalan, maktablarda ona tili va adabiyot tili darslarini tarix, geografiya, tasviriy san'at va boshqalar o'rtasidagi aloqalar asosida olib borilmoqda. Shu bilan birga ona tili xorijiy tillar uchun doimo tayanch o'rinida turadi, ya'ni. aynan u muayyan fanni o'qitish usullarini takomillashtirish va takomillashtirishga yordam beradi. "O'quvchilar tomonidan xorijiy tillarni yaxshiroq o'zlashtirish, uslubiy bilimlarni boyitish uchun turli maktab fanlaridan, ayniqsa, onati tiliga bog'langan o'qitish imkoniyatlarini (birinchi navbatda mazmunan) topish qiyinroq - deydi N.N. Ushakov. Bundan tashqari, yaqin vaqtgacha lingvistik aloqalarga asoslangan darslarga yetarlicha e'tibor berilmagan. Ammo ona va chet tillarini o'rgatish yuzasida aynan shu bog'lanishlar yotadi. Bu o'z navbatida maktab o'quvchilariga ingliz tili sohasidagi bilimlarini kengaytirish uchun yo'l ochadi..